

บทบาทของสภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

The Role of Sub District Community Organization Council
for Local Economy Development in Surin Province

พระปลัดสุระ ญาณธโร (จันทึก)¹ อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ² พระครูปัญญาสุธรรมนิเทศก์³
เฉลิมพล ไวทยางกูร⁴ และพระมหายุทธพิชาญ โยธาสาโน⁵
Phrapalad Sura Yanatharo (Chanthuek)¹, Orapin Piyasakulkiat²,
Phrakhrupanyasudhammanited³, Chalernpol Waitayangkoon⁴
and Phramaha Yutthapichan Yothasasano⁵

Received: May 16, 2020; Revised : June 3, 2020; Accepted : June 4, 2020 mahatma gandhi

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของสภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อบทบาทของ

¹คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์; Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin campus, Thailand;
e-mail : Sura2479@hotmail.com

²บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร; Graduate school, Kasem Bundit University, Bangkok, Thailand; e-mail : orapin.piy@kbu.ac.th, orapin5082@yahoo.com

³คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์; Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin campus, Thailand;
e-mail : nited.srn@mcu.ac.th

⁴บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร; Graduate school, Kasem Bundit University, Bangkok, Thailand; e-mail : chalernpol.wai@kbu.ac.th

⁵คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์; Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin campus, Thailand;
e-mail : picharn.tho@mau.ac.th

สภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสุรินทร์และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสุรินทร์ วิจัยดำเนินการวิจัย เป็นการศึกษาการวิจัยแบบผสมวิธี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกสภาองค์กรชุมชนจำนวน 368 ชุด การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน จากนั้นนำผลวิจัยที่ได้มาสนทนากลุ่มย่อยกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน เพื่อสรุปผลบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุรินทร์โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.62, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณาจากรายด้าน พบว่า ด้านมีความเป็นเจ้าของร่วมกันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.57) รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างความร่วมมือในทุกระดับและทุกมิติ ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.50) และน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการจัดการระบบการเงินของชุมชน ($\bar{X}$ = 3.10, S.D. = 0.56)

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกสภาองค์กรชุมชนยังไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน ทักษะและประสบการณ์ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดมีน้อย ส่งผลต่อการจำหน่ายสินค้าของชุมชน การมุ่งเน้นการจัดเวทีประชุมสัมมนาเพื่อจัดสรรงบประมาณมากกว่าการลงปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ สมาชิกชุมชนมีรายชื่อในทำเนียบสภาองค์กรชุมชนในการจัดตั้ง จัดแจ้งองค์กรชุมชนเพื่อให้ครบองค์ประกอบที่ พอช. กำหนดไว้เท่านั้นแต่บางชุมชนมิได้ดำเนินการต่อแต่อย่างใด การสร้างความเข้าใจให้สมาชิกในตำบลยอมรับต่อสภาองค์กรชุมชนตำบลยังทำได้น้อย กลไกในการดำเนินงานยังมีอุปสรรคเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ ระบบอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องจึงไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

3. แนวทางการเสริมสร้างบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสุรินทร์ ชาวบ้านในแต่ละชุมชนต้องมีเจตนารมณ์เดียวกันในการจัดตั้งองค์กรชุมชน โดยมีอุดมการณ์ร่วมกันเพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการรวมพลังที่เข้มแข็งในการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน แต่ละชุมชนสามารถจัดการตนเองได้มีการจัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุนสร้างอาชีพและสร้างงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านในชุมชน โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ และการเรียนรู้การจัดการระบบการเงิน นำวัฒนธรรมแบบเครือญาติมาใช้ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีการส่งเสริมการเรียนรู้การ

พัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิต รวมไปถึงการเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับวิธีการจัดการตนเองของชุมชน เสริมสร้างทัศนคติเกี่ยวกับความเสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม หาความโดดเด่นของชุมชนตนเองเพื่อนำไปต่อยอดในการสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้ได้มาตรฐานสากล และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเกิดความยั่งยืน โดยการดำเนินการทั้งหมดต้องอยู่ภายใต้อุดมการณ์เดียวกันและเกิดความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชน

คำสำคัญ (Keywords) : บทบาท, สภาองค์กรชุมชน, การพัฒนา, เศรษฐกิจฐานราก

Abstract

The objectives of this research were as follows; 1. to study the role of sub district community organization council for local in developing an economic foundation in Surin Province 2. To study the factors affecting study the role of sub district community organization council for local in developing an economic foundation in Surin Province 3. to study the guidelines to strengthen study the role of sub district community organization council for local in developing an economic foundation in Surin Province.

The research methodology in this study is a mixed method that combines documentary research and field studies research. The data were collected from the questionnaires with a sample of 368 members of community organizations together with an in-depth interview of 12 key informants. Then, the research has come to the focus group of 10 experts to the conclusion of the role of the Federation of Community Organization in developing the Economic Foundation in Surin Province. The contents were analyzed by using statistical analysis of frequency, percentage, and Standard Deviation.

The research results found out that:

1. The role of sub district community organization council for local in developing Economic Foundation in the area of Surin Province, the overall aspects found at a high level ($\bar{X}$ = 3.62, S.D. = 0.11), considering the money aspect, which is partially owned, the average at the highest level ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.57). The following is the partnership and cooperation which shows the result at all levels and in all

dimensions ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.50), and the least is the aspect of the financial management system of the community ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.56).

2. Factors affecting the role of community organizations in the economic development foundation in Surin province found that members of the community do not understand the intent and guidelines for the implementation of Community Organizations. They did not have enough experience in product development and marketing. Council community organizations focus on supporting the symposium organized by the forum about budgeting rather than the actual operating. The community members with a list of community organizations, but some communities are not continuing anyway. However, the strategy of the Federation of Community Organization of the offense to be "Nowe Jia Mian Soa" (well-being), but the understanding of the members of the district in accepting the community council has done just a little. Therefore, the attitudes of community organizations show such negative effects. The mechanism of operation also has obstacles on the patronage system, the authorized system which may involve, and the organization cannot operate according to the objectives desired. Moreover, in growing awareness to the younger generations in conserving culture and local resources, is so little to maintain the unique local identity for further development as a unique product of the community.

3. The guideline for strengthen role of sub district community organization council for local in the economic development foundation in Surin, the villagers have same spirit to enable the community to have their self-management and set up a community fund to support and promote investment and job creation for developing the quality of life for residents in the community by developing local products and learning to manage the financial system. Besides that, they should bring cultural kinship to build good relationships with each other and also encouraged them to learn the technology for production as well as enhancing the skills and experience on how to manage their communities. It is also important to reinforce attitudes about personal sacrifice for the benefits of the public and finding outstanding autonomous

of their community to create unique products to meet international standards that need to be environmentally friendly and sustainable. In conclusion, the entire operation must be under the same ideology and the unity of the community.

Keywords: The Role, Community Organizations Council, Development, Local Economy

บทนำ (Introduction)

สภาองค์กรชุมชนเป็นองค์กรภาคประชาชนที่มีบทบาทในการสนับสนุนในการพัฒนาอาชีพ รายได้ ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิก มีเครือข่ายองค์กร ชุมชนในพื้นที่ 6,447 ตำบลทั่วประเทศ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก โดยการ ส่งเสริมการประกอบสัมมาชีพที่ลดการพึ่งพาจาก ร่วมใจกันสร้างเครือข่ายการร่วมทุน ร่วมค้า มี จิตสำนึกรักบ้านเกิด การอุปโภค บริโภค เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนภายในสังคมไทย (Community Organization Development Institute, 2018)

จังหวัดสุรินทร์มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณี วิถีชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่มี เอกลักษณ์ และวัฒนธรรมที่โดดเด่นอย่างเห็นได้ชัด (Ngamchuen, 2018 : Online) แต่ สถานการณ์โดยรวมของจังหวัดสุรินทร์ยังพบว่าสัดส่วนคนจนสูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ 2 เท่าเป็น อันดับที่ 64 ของประเทศ มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ มีปัญหาการเกษตรด้านผลผลิตข้าว ปัญหาการบุก รุกเข้าไปทำกินและตัดไม้ในพื้นที่ป่าไม้เป็นผลให้ความสมดุลของธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปอย่าง รวดเร็ว อีกทั้งยังได้รับผลกระทบที่เกิดความแห้งแล้ง และอุทกภัย และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่ง จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น (Surin Province Statistic Office, 2017 : Online) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึง บทบาทของสภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ฐานรากในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อบทบาทของสภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนา เศรษฐกิจฐานรากและศึกษาถึงแนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนา เศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสุรินทร์เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่จังหวัด สุรินทร์
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนา เศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสุรินทร์

3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธีประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณโดยเครื่องมือที่ใช้จากการแจกแบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่สมาชิกสภาองค์กรชุมชนจำนวนทั้งสิ้น 4,613 คน (Community Organization Development Institute, 2018) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 368 คนคำนวณโดยใช้สูตรการหากลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1973) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 12 คน โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาองค์กรชุมชน ได้แก่ ประธานสภาองค์กรชุมชน 3 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 3 คน ผู้นำชุมชน 3 คน และสมาชิกสภาองค์กรชุมชน จำนวน 3 คน และผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 11 คนจากผู้เชี่ยวชาญด้านสภาองค์กรชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และตัวแทนสมาชิกสภาองค์กรชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสรุปอุปนัย

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสภาองค์กรชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ จากการรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 368 คน ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสภาองค์กรชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 36-59 ปี ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา/ ปวช./ปวส. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท อาชีพเกษตรกร หน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานโดยเป็นสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบล ระดับบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.34, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาจากรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีจิตสาธารณะเพื่อการพัฒนาชุมชน 2. ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ 3. ด้านการจัดการระบบการเงินของชุมชน 4. ด้านการจัดการทุนของชุมชน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการทุนของชุมชน คือ ($\bar{X}$ = 3.75, S.D. = 0.53) รองลงมา ได้แก่ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.32, S.D. = 0.56) ด้านการมีจิตสาธารณะเพื่อการพัฒนา

ชุมชน ($\bar{X}$ = 3.20, S.D. = 0.74) และน้อยที่สุดได้แก่ด้านการจัดการระบบการเงินของชุมชน ($\bar{X}$ = 3.10, S.D. = 0.65)

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ประชาชนในตำบลยังไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์ และยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน อีกทั้งผู้นำสภาองค์กรชุมชนมีลักษณะวิถีชีวิตที่ไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ทักษะและประสบการณ์ด้านการตลาดยังมีน้อย ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน การเข้าถึงช่องทางการเข้าถึงกลุ่มลูกค้ายังมีน้อย การสืบทอดภูมิปัญญาต่อเยาวชนรุ่นหลังยังไม่เป็นระบบ มีการเรียนรู้ถึงชุมชนของตนเองแต่ยังไม่ทั่วถึงและเป็นระบบ รูปแบบการบริหารจัดการยังเป็นการมุ่งเน้นการจัดเวทีประชุมสัมมนาโดยเน้นเรื่องของการได้รับงบประมาณมากกว่าการลงปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ การจัดโครงสร้างสภาองค์กรชุมชนเพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบมีปัญหาและอุปสรรคจากการติดภารกิจหน้าที่ของงานประจำที่มีอยู่ ทำให้การขับเคลื่อนโครงการต่างๆเป็นไปได้ช้า ไม่มีความพร้อมเพรียงกันจากเวลาว่างที่ไม่ตรงกัน การใช้ความสัมพันธ์ลักษณะเครือข่ายอาจส่งผลต่อการเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องของตนเอง การกำหนดยุทธศาสตร์ ยังมีลักษณะของรูปแบบกิจกรรมเดิม ๆ ไม่ปรับเปลี่ยนการทำงานให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน องค์กรชุมชนการค้นหาเส้นทางด้านภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์เป็นผลกระทบเชิงบวกของชุมชนที่เป็นกลยุทธ์ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้บริการท่องเที่ยวและซื้อสินค้าชุมชนได้ ยุทธศาสตร์ของสภาองค์กรชุมชนของจังหวัดสุรินทร์ให้เป็นฯ “โนวเจีย เมียนซะ” (อยู่ดี มีสุข) แต่มีปัญหาเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนซึ่งมีผลกระทบต่องานประจำ การสร้างผลิตภัณฑ์สินค้าไม่สามารถรู้ผู้ประกอบการรายใหญ่ได้ การวางระบบสภาองค์กรชุมชนสุรินทร์กำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนไว้ 12 ด้าน ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายครบตามที่ต้องการเนื่องจากทัศนคติของชาวบ้านที่รอให้หน่วยงานภาครัฐมาดำเนินการให้มากกว่าที่จัดการตนเอง การมีค่านิยมร่วมของสังคมชนบทมีความผูกพันคุณญาติมิตรสามารถนำมาสร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำงานร่วมกันได้ด้วยความรักความสามัคคี ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่นของสุรินทร์ อันเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ที่เป็นจุดขายผลิตภัณฑ์ให้กับจังหวัดสุรินทร์ แต่ในระดับชุมชนแต่ละชุมชนยังไม่สามารถหาความเด่นในชุมชนของตนเองได้

3. แนวทางการเสริมสร้างบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้

1) คณะกรรมการของสภาองค์กรชุมชนต้องชี้แจงและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชาวบ้านในชุมชนถึงเจตนารมณ์ของการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน ที่มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนแต่ละชุมชนสามารถจัดการตนเองได้

2) สภาองค์กรชุมชนต้องมีการจัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุนสร้างอาชีพและสร้างงานให้กับสมาชิกสภาองค์กรชุมชน การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกให้ครอบคลุมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3) สภาองค์กรชุมชนต้องเสริมสร้างการเรียนรู้ชุมชนตนเองเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ สร้างเป็นอาชีพและรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน

4) สภาองค์กรชุมชนควรนำวัฒนธรรมที่โดดเด่นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ มีความผูกพันที่ดีต่อกัน สามารถนำมาใช้ในการประสานส่งต่อข้อมูลข่าวสารถึงกันได้ตลอดเวลา

5) สภาองค์กรชุมชนควรส่งเสริมการเรียนรู้การพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิต รวมไปถึงการเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับวิธีการจัดการตนเองของชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

เพื่อให้เกิดความชัดเจนทำความเข้าใจได้ง่ายจะได้อภิปรายผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีข้อค้นพบที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1 บทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนเป็นบทบาทจากการสร้างกลุ่มและดำรงรักษา หมายถึง บทบาทในการอำนวยความสะดวกและสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและกันในบรรดากลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกัน และสร้างสายใยแห่งสัมพันธ์มิตรต่อกันไว้ให้ผูกพันต่อกัน ไว้อย่างเหนียวแน่นมีความห่วงใยเอื้ออาทรแก่กันและกันปราศญาติ กล้าผจญ (Klaphajone, 2007 : 125-126) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรสิทธิ์ วชิรขจร (Vachurakachon, 2016 : 31-32) ศึกษาพบว่าการทำงานของสภาองค์กรชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในวิถีชีวิตของชุมชนในชนบทมีการใช้รากฐานความสัมพันธ์ของชุมชนแบบเครือญาติ และความเป็นเพื่อนพ้องน้องพี่กันสร้างความผูกพันในชุมชน

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสุรินทร์ อภิปรายผลได้ ดังนี้

ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากร โดยต้องเป็นผู้ที่สามารถโน้มนำชาวบ้านให้เกิดมีการรวมตัวกัน จัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาอันเกิดจากเศรษฐกิจของชุมชนได้ ทั้งนี้ การจัดตั้งองค์กรชุมชน ต้องมีผู้นำที่มีทักษะในการพัฒนาและภาวะผู้นำสามารถจูงใจให้ชาวบ้านเห็นถึงคุณประโยชน์ของการจัดตั้งองค์กรชุมชนสอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันพัฒนาสภาองค์กรชุมชน (Community Organization Development Institute, 2018 : 9-10) ได้กล่าวถึงสภาองค์กรชุมชนที่จัดตั้งแล้ว พัฒนาแกนนำสภาองค์กรชุมชน สมาชิกสภาองค์กรชุมชน และสนับสนุนคนรุ่นใหม่ให้เป็นแกนหลัก ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยเสริมสร้างความรู้พัฒนาทักษะการจัดการและการ พัฒนากลุ่ม/องค์กรเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น แต่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนา เศรษฐกิจฐานราก คือประชาชนในตำบลยังไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์และแนวทางการดำเนินงานตาม พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ตามมาตรา 21

ปัจจัยเกี่ยวกับทักษะและประสบการณ์ พบว่า สมาชิกสภาองค์กรชุมชนยังไม่มีความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนของแต่ละชุมชน ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีการสร้างเสริม ประสบการณ์ด้วยการการศึกษาดูงานจากชุมชนที่พัฒนาจนประสบความสำเร็จและต้องมีการเรียนรู้ ตนเองโดยการรวบรวมองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ในชุมชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ท้องถิ่นนำมาใช้เป็นทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนโดยสามารถนำมาพัฒนาการตลาดอันส่งผล ต่อการจำหน่ายสินค้าของชุมชนและท้องถิ่นอันเป็นพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก รวมไปถึง คุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานจึงมีผลกระทบต่อความสามารถใน แข่งขัน สอดคล้องกับแนวคิดของเดวิด แมททิว (Mathew, David, 1996 : 8-18) กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเป็นสิ่งที่เราเรียนรู้และผ่านการแลกเปลี่ยนระหว่างคนในชุมชน ทำให้ เรารู้ในสิ่งที่เราไม่รู้ จึงต้องมีการเรียนรู้ร่วมกับคนอื่น โดยมีลักษณะของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อทำ เพื่อเป็น ปัจจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสภาองค์กรชุมชน ผลกระทบของบทบาทสภา องค์กรชุมชนยังเป็นการมุ่งเน้นการสนับสนุนการจัดเวทีประชุมสัมมนาโดยเน้นเรื่องของการได้รับ งบประมาณในการประชุมมากกว่าการลงปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และบางพื้นที่ยังไม่มีความชัดเจนจากทุกหมู่บ้านจึงทำให้ ไม่ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน ทั้งนี้ สมาชิกแต่ละชุมชนจะต้องมีการเรียนรู้ตนเอง โดยสามารถวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมและบริบทของชุมชนตนเองว่ามีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไรบ้างเพื่อสามารถนำข้อมูลนั้น มาบริหารจัดการตนเองเพื่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง

ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างสภาองค์กรชุมชน โดยการใช้ความสัมพันธ์ลักษณะเครือ ญาติ อาจส่งผลกระทบต่อประโยชน์ต่อพวกพ้องของตนเองได้ ทั้งนี้ สภาองค์กรชุมชนควรมี

โครงสร้างลักษณะในแนวราบมีการกระจายอำนาจให้ชาวบ้านให้มีบทบาทที่เท่าเทียมกัน โดยการารวมร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นและหน่วยงานรัฐ สร้างเครือข่ายองค์กรชุมชนอื่น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดประเวศ วะสี (Cited in Community Organization Development Institute, 2018 : 12) กล่าวว่า สภาองค์กรชุมชน เป็นเครื่องมือที่เชื่อมต่อฐาน ความดี ความจริงไปสู่นโยบายในทุก ระดับ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น เกิดผู้นำตามธรรมชาติที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง เป็นสภาพที่ไม่แสวงหาอำนาจ ไม่ขัดแย้งกับใคร เป็นประชาธิปไตยตั้งแต่เริ่มต้น

ปัจจัยเกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ มีการปรับเปลี่ยนการทำงานให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้ ต้องมีส่วนร่วมกับภาคีหลายภาคส่วน โดยการศึกษาถึงความต้องการร่วมกันของคน สุนทรืษ์ลักดันสู่แผนการพัฒนาในระดับจังหวัด คือ“สุนทรืษ์โนวเจียเมียนเซาะ” กิณอิม นอนอุ่น ทุน มี หนี้ลด ให้เกิดขึ้นในทศวรรษหน้าให้ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิดของ มงคล ตำนานินทร์ (Danthoranin, 1998) ที่กล่าวถึง เศรษฐกิจชุมชน ต้องมีปณิธานด้วยความมุ่งมั่นโดยสัมพันธ์กับการเมืองการปกครอง การศึกษา และวัฒนธรรมของคนทั้งประเทศ ทำงานในแนวสัมมาชีพเพื่อการอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อื่น ๆ ในสังคม

ปัจจัยเกี่ยวกับการวางระบบ กลไกในการดำเนินงานยังมีอุปสรรคเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ จึงไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ทั้งนี้ สภาองค์กรชุมชนเป็นกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการบริหารจัดการ ระบบการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของเสรี พงศ์พิศ (Phongphit, 2009 : 9-10) กล่าวว่า การช่วยเหลือกันมากกว่าการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยที่ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจไม่ แยกแยก แบ่งพวก และไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง เพราะวิสาหกิจชุมชนเน้นการช่วยเหลือกัน

ปัจจัยเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมร่วม ในการนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากแต่เป็นเพียงความศรัทธาที่มีผู้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจังน้อยอยู่ อีกทั้งในระดับชุมชนแต่ละชุมชนยังไม่สามารถหาความเด่นในชุมชนของตนเองได้ ทั้งนี้ สภาองค์กรชุมชนควรหาจุดร่วมของชุมชนมาสร้างค่านิยมที่นำไปเสริมสร้างศักยภาพและเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น การมีจิตใจที่มีความเมตตาเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นของคนในท้องถิ่น และการมีวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นหนึ่งเดียวของชาวสุนทรืษ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิท งาม (Puang-Ngam, 2010 : 381) ที่กล่าวถึง การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถแก้ปัญหาของส่วนรวมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนนั้นประกอบไปด้วย ความรู้สึกของความเป็นชุมชน (Sense

of Community) เป็นการเชื่อมโยงของสมาชิกในชุมชน ด้วยระบบ คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม และวิสัยทัศน์ร่วมของชุมชน

3. แนวทางการเสริมสร้างบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสุรินทร์ อภิปรายผล ดังนี้

1. ชาวบ้านในแต่ละชุมชนต้องมีเจตนารมณ์เดียวกันในการจัดตั้งองค์กรชุมชน โดยมีอุดมการณ์ร่วมกันเพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการเรียนรู้ตนเองว่าในชุมชนของตนเองมีทรัพยากรอะไรบ้างที่สามารถนำไปเป็นทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจ สามารถบริหารจัดการตนเองได้ การสร้างจุดเด่นเพื่อพัฒนาเป็นสินค้า สร้างงาน สร้างอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้ให้กับชุมชน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนพ.ศ. 2551 มาตรา 21 ให้สภาองค์กรชุมชนตำบลมีภารกิจ (7) ส่งเสริมและสนับสนุนให้้องค์กรชุมชนในตำบลเกิดความเข้มแข็งและสมาชิกองค์กรชุมชนรวมตลอดทั้งประชาชนทั่วไปในตำบลสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

2. การจัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุนสร้างอาชีพและสร้างงานให้กับสมาชิกสภาองค์กรชุมชน โดยคำนึงถึงการจัสต์สติกการให้กับสมาชิกให้ครอบคลุมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านในชุมชน

3. การเรียนรู้ชุมชนตนเองเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ สร้างเป็นอาชีพและรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน รวมไปถึงการทำบัญชีต้นทุน รายรับ รายจ่าย และการติดตามประเมินผลเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้สอดคล้องกับแนวคิดของวิทยากร เชียงกูลที่อธิบายถึง การจัดการทุนของชุมชนต้องเกิดจากการเรียนรู้ตนเอง รู้ถึงศักยภาพที่ตนเองมีอยู่นำมาพัฒนาให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อม และวิถีชุมชนของตนเอง

4. การวัฒนธรรมที่โดดเด่นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ มีความผูกพันที่ดีต่อกันมาใช้ในการประสานส่งต่อข้อมูลข่าวสารถึงกันได้ตลอดเวลา โดยนำเทคโนโลยีทางการสื่อสารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (Community Organization Development Institute, 2018 : 9-10) ได้กล่าวถึงสภาองค์กรชุมชนที่จัดตั้งแล้วควรมีแนวทางการดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน จัดทำแผนพัฒนาของสภาองค์กรชุมชนทุกระดับ และติดตามงานพัฒนาของหน่วยงานภายในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

5. สภาองค์กรชุมชนควรส่งเสริมการเรียนรู้การพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิต รวมไปถึงการเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับวิธีการจัดการตนเองของชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ของชุมชนสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชुरย์ เลียนจำรูญ และคณะ(Leanjamroon et al., 2005 : 8-9) กล่าวว่า การรักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรชุมชนให้ยั่งยืนนั้นชุมชนต้องสามารถใช้ประโยชน์จัดการ ดูแล รักษาและสามารถปกป้องการถูกทำลายได้ดีกว่าภาครัฐ สามารถกำหนดทางเลือกและตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เข้ามาในชุมชนได้

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

บทบาทของสภาองค์กรชุมชนในจังหวัดสุรินทร์เป็นบทบาทที่มาจากการสร้างกลุ่มและธำรงรักษาภายในชุมชน สร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและกันในบรรดากลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกัน มีสร้างสายใยแห่งสัมพันธ์มิตรต่อกันไว้ให้ผูกพันต่อกันไว้อย่างเหนียวแน่นในรูปแบบเครือข่ายตีมุ่งเน้นผลประโยชน์ของส่วนรวมของชุมชนภายใต้อุดมการณ์เดียวกัน โดยมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการใช้เวทีการประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างสมาชิกของสภาองค์กรชุมชน มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับสมาชิกสภาองค์กรชุมชน มีการผลิตสินค้าที่มีมาตรฐานและรับผิดชอบต่อผู้บริโภคโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือทำร้ายชุมชนโดยรวม

บุคลากรต้องมีภาวะผู้นำสามารถโน้มน้าวให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการจัดตั้งองค์กรชุมชน มีการจัดโครงสร้างที่มีลักษณะแนวราบซึ่งเป็นการกระจายอำนาจตามวิถีแห่งประชาธิปไตย มีการเรียนรู้ตนเอง การบริหารจัดการโดยนำทุนที่มีอยู่ในชุมชนที่โดดเด่นมาต่อยอดเป็นสินค้าที่มีคุณภาพเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน และเสริมประสบการณ์จากการเรียนรู้จากขององค์กรภายนอกนำมาพัฒนาชุมชนให้สามารถก้าวทันสถานการณ์ปัจจุบัน การนำระบบคุณธรรมมาใช้และการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมกับภาคีหลายภาคส่วนเพื่อดำเนินกระบวนการทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ “โนวเจีย เมียนเซาะ” (อยู่ดี มีสุข) ตั้งแต่ในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอซึ่งเป็นฐานรากในการพัฒนาประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกควรครอบคลุมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 1.2 ควรมีการให้ความรู้กับสมาชิกเกี่ยวกับต้นทุน รายได้ รายจ่าย การตลาด
- 1.3 ควรมีระบบจัดเก็บข้อมูลและชุดความรู้ของชุมชนที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
- 1.4 การรวมกลุ่มของสมาชิกควรส่งเสริมให้มีความหลากหลาย (วัย เพศ อายุ องค์กร)

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของสภาองค์กรชุมชนตำบลที่ประสบความสำเร็จกับไม่ประสบความสำเร็จ

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของสภาองค์กรชุมชนตำบลที่ประสบความสำเร็จกับไม่ประสบความสำเร็จ

2.3 ควรทำการศึกษายบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุรินทร์ตามแนวทางวิถีพุทธ

เอกสารอ้างอิง (References)

- Changyon, W. (2010). **The Soul of Mahatma Gandhi**. Bangkok: Saitan. [In Thai]
- Community Organization Development Institute. (2017). Institute performance. [Online]. Retrieved June 13, 2017, from. <https://web.codi.or.th/about-us/operating-results/>. [In Thai]
- Danthoranin, M. (1998). **Self-reliance Economic Community System**. Bangkok: Se education. [In Thai]
- Klaphajone, P. (2007). **Human Resource Management**. Bangkok: K.Pon Printing. [In Thai]
- Leanjamroon, V. et al. (2005). **Community Right in Biological Resource and Local Wisdom**. Bangkok: Nation Human Right Commission of Thailand. [In Thai]
- Mathew, David. (1996). **Element of A Strong Civic Society and Healthy Public Life**. n.p.: The Kettering Foundation. (Memiography).
- Ngamchuen, L. (2017). Community Organization Tumbon Surin Province to Drive Self-Management of Local Community for Well-being. [Online]. Retrieved December 29. 2017, from. <http://ewt prd.go.th>, [In Thai]
- PhongPhit, S. (2009). **Community Enterprises**. Bangkok: Palangpanya. [In Thai]
- Puang-Ngam, K. (2010). **Self-management of Community and Local**. Bangkok: Bophit Printing. [In Thai]
- Surin Province Statistic Office. (2017). Situation Analysis of Surin Province. [Online]. Retrieved June13, 2017, from. <http://osthailand.nic.go.th>. [In Thai]

Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd Ed. New York: Harper and Row Publications.

Vachurakachon, S. (2016). The Performance Evaluation of the Community Organization Council. **Journal of Humanities and Social Sciences, Thaksin University**. 11(2): pp.31-32. [In Thai]